

РЕШЕНИЕ

№ 331

гр. Пловдив, 29.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 3-ТИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и втори юни през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Вера Ив. Иванова

Членове: Катя Ст. Пенчева

Тодор Илк. Хаджиев

при участието на секретаря Мила Д. Тошева
като разгледа докладваното от Катя Ст. П.а Въззивно търговско дело № 20215001000840 по описа за 2021 година

Производството е въззивно по реда на чл.258 и сл. ГПК.

С решение №260232/11.06.2021г., постановено по търг. д. №106/2020г. по описа на Окръжен съд С.З., „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД, с ЕИК ***** е осъдено да заплати на Т. Д. Т., ЕГН *****, чрез неговата майка и законен представител Ю. И.а Т., ЕГН *****, сумата от 50 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки, страдания и психически стрес по повод смъртта на неговия баща Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019г., до окончателното изплащане на сумата, като е отхвърлен предявеният иск за останалия претендиран размер до 200 000лв.

Отхвърлен е предявеният от Ю. И.а Т., ЕГН *****, против „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД, с ЕИК ***** иск с правно основание чл.432 от КЗ, за сумата от 200 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки, страдания и психически стрес по повод смъртта на

нейния фактически съпруг Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019 г., до окончателното изплащане на сумата.

Отхвърлен е предявеният от ИЛ. ЮЛ. ИЛ., ЕГН *****, чрез неговата майка и законен представител Ю. И.а Т., ЕГН ***** против „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД, с ЕИК ***** иск с правно основание чл.432 от КЗ, за сумата от 200 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки, страдания и психически стрес по повод смъртта на неговия баща Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019г., до окончателното изплащане на сумата.

ЮЛ. ИЛ. Т., ЕГН *****, лично и като майка и законен представител на ИЛ. ЮЛ. ИЛ., ЕГН ***** и Т. Д. Т., ЕГН *****, е осъдена да заплати на „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД сумата 9 275,46лв., разноси по делото. „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД е осъдено да заплати сумата от 2 208,33лв., представляваща държавна такса и възнаграждение за вещи лица, по сметка на ОС С.З..

В срок е постъпила въззивна жалба от ишците в първоинстанционното производство Ю. И.а Т., действаща лично и като майка и законен представител на малолетните Т. Д. Т. и ИЛ. ЮЛ. ИЛ.. Въззивната жалба е срещу тази част от решението, с която са отхвърлени предявените от ишците ЮЛ. ИЛ. Т. и ИЛ. ЮЛ. ИЛ. искове, както и в частта, с която е отхвърлен предявеният от Т. Д. Т. иск за разликата над 50 000лв. до претендираните 200 000лв. Жалбоподателите считат, че решението в обжалваната част е необосновано, неправилно, постановено в противоречие с материалния и процесуалния закон. Изразено е несъгласие с решаващите мотиви на първоинстанционния съд, че ишцата Ю.Т. и починалият Д.Т. са били разделени около седем години, както и че ищецът И.И. не е син на пострадалия Т.. По отношение на ищеца Т.Т. се твърди, че съдът не е извършил правилна преценка относно интензитета и степента на претърпените от него морални болки и страдания от смъртта на неговия баща. Изложени са подробни съображения относно това, че съдът не е съобразил в достатъчна степен доказаните в процеса болки и страдания и съпътстващи изключително негативни емоционални преживявания и

състояния, които са претърпели и продължават да търпят и тримата ищци, като не са обсъдени в цялост събраните по делото доказателства. Изразено е несъгласие и с изводите на окръжния съд за наличие на съпричиняване от страна на пострадалия Т., както и определената степен на съпричиняване – 50%. Въззивната жалба съдържа подробен анализ на депозираните по делото доказателства, включително и на изготвения Социален доклад, въз основан на който първоинстанционният съд е изградил решаващите си изводи за неоснователност на предявените от Ю.Т. и И.И. искове. Наведени са доводи, че Социалният доклад неправилно е ценен от страна на окръжния съд, доколкото същият не представлява доказателство, събрано по надлежния ред. Иска се отмяна на решението в обжалваната част и постановяване на друго, с което исковите претенции да бъдат уважени в пълен размер – по 200 000лв., ведно със законната лихва, считано от датата на уведомяване на застрахователя за настъпване на застрахователното събитие – 11.12.2019г. Претендира се адвокатско възнаграждение по реда на чл.38 ал.2 от ЗА. С въззивната жалба са предявени доказателствени искания, уважени на основанията, визирано в чл.266 ал.3 от ГПК.

Въззиваемата страна - З.а.д. "Д.Б.:ж. и з." АД, не е представила отговор в срока по чл.263 ал.1 от ГПК. С писмена молба е изразено становище за неоснователност на подадената въззивна жалба.

Решението е обжалвано и от ответника в първоинстанционното производство – ЗАД „Д.Б.ж. и з.“ АД, в частта, с която искът за обезщетение за неимуществени вреди за ищеца Т.Т. е уважен над сумата от 40 000лв. до присъдения размер от 50 000лв. На първо място е изразено становище, че така определеното обезщетение е завишено, несъобразено с принципите на справедливостта. Въведено е и оплакване, че първостепенният съд неправилно е определил степента на съпричиняване от страна на пострадалия – не са отчетени изводите на експерта, че Т. Т. е бил без светоотразителна жилетка; че е имал техническа възможност да предотврати настъпването на ПТП, като се движи вляво по посоката си на движение върху северния банкет и по този начин би имал видимост към насрещно движещите се МПС; Т. е могъл да възприеме от 200 метра светлините и шума от приближаващия се в гръб автомобил, да пропусне преминаването му и по този начин да избегне настъпването на ПТП. Твърди се, че степента на съпричиняване от страна на пострадалия е 60%. На самостоятелно основание се възразява и по отношение

на определения от съда начален момент на законната лихва. Твърди се, че позовавайки се на разпоредбата на чл.429 ал.2, т.2 от КЗ и определяйки началния момент на законната лихва считано от 11.12.2019г. – датата на предявяване на застрахователната претенция, съдът е игнорирал разпоредбата на чл.497 ал.1, т.2 от КЗ, съгласно която застрахователят е в забава след изтичане на тримесечния срок за доброволно изпълнение. В този смисъл жалбоподателят счита, че началният момент на законната лихва следва да бъде 11.03.2020г. Иска се отмяна на решението в обжалваната част, като се постанови друго, с което искът за обезщетение за неимуществени вреди за ищеца Т. Т. да бъде отхвърлен за разликата над 40 000лв. до 50 000лв., като законната лихва се присъди считано от 11.03.2020г. Претендират се сторените по делото разноски.

В постъпилия в срока по чл.263 от ГПК отговор от Ю. И.а Т., действаща лично и като майка и законен представител на малолетните Т. Д. Т. и ИЛ. ЮЛ. ИЛ., на подадената от ЗАД „Д.Б.ж. и з.“ АД въззивна жалба се оспорва изцяло същата.

Въззивните жалби са допустими, като депозирани в законоустановения срок от надлежна страна и с предписаното от закона съдържание.

Съгласно чл.269 от ГПК, въззивният съд проверява правилността на първоинстанционното решение само в рамките на релевираните оплаквания, а служебно следва да ограничи проверката си само за валидност, допустимост на решението в обжалваната част и спазване на императивните норми на материалния закон.

Предмет на обжалване в настоящия процес е валидно и допустимо решение.

Обжалваното решение е постановено по предявени субективно съединени иски с правно основание чл.432 ал.1 от КЗ.

Ищите в първоинстанционното производство ЮЛ. ИЛ. Т., действаща лично и като майка и законен представител на малолетните Т. Д. Т. и ИЛ. ЮЛ. ИЛ., са изложили фактически твърдения за наличие на предпоставките по чл.432 ал.1 от КЗ, а именно: На 11.11.2019г., на път **-**, при км. 12+800 м., общ. Р., водачът Д.Г. на лек автомобил марка „М.“, модел „А 160“, с рег. № *****, нарушава правилата за движение и удря пешеходеца Д.Т.Т., намиращ се на пътното платно, поради възникнала техническа неизправност

на лек автомобил „Ф.В.“, с рег. №*****, управляван от К.Г.И., в който преди това пътувал. Реализирано е ПТП, при което е причинена смъртта на Д.Т., който е фактически съпруг на ЮЛ. ИЛ. Т. и баща на Т. Д. Т. Д.Т. е отгледал ИЛ. ЮЛ. ИЛ. като свой собствен син. За произшествието е съставен Констативен протокол за ПТП с пострадали лица №*****/2019г. Образувано е и Досъдебно производство №*****/2019г., по описа на РУ - Р..

Изложени са твърдения за наличието на изключително близки отношения между починалия Д.Т. и ищите, които живеели в хармонична атмосфера на задружно семейство. Т. бил морална опора за своята съпруга Ю.Т.. Той отглеждал и възпитавал децата си с изключителна отговорност, не правел разлика в отношението си към тях и те му отговаряли със същата обич и привързаност. Вследствие загубата на близък човек е нарушена хармонията в сплотеното семейство, чиято опора бил починалият съпруг и родител. Ищите претърпели неимуществени вреди – болки и страдания, изразяващи се в подробно описани негативни емоционални изживявания и цялостна негативна промяна в живота им, която не е преодоляна през изминалия период от време.

Отговорността на ответника ЗАД „Д.Б.ж. и з.“ АД се ангажира и основава на наличието на валидно сключен договор за застраховка „Гражданска отговорност“ по застрахователна полица №*****, валидна до 16/07/2020г. На 11.12.2019г. ищите предявили пред застрахователя претенция по реда на чл.380 от КЗ, но застрахователят не е определил дължимото се обезщетение. Искането, с което е сезиран съдът, е да се постанови решение, с което ответникът да бъде осъден да заплати на всеки от ищите обезщетение за неимуществени вреди по 200 000лв. вследствие смъртта на Д.Т.Т., предизвикана от ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху претендираните главници от датата на уведомлението до застрахователя – 11.12.2019г. до датата на окончателното изплащане на обезщетенията.

В представения в срока по чл.367 от ГПК отговор на исковата молба ответникът ЗАД „Д.Б.ж. и з.“ АД оспорва така предявените искове. Възраженията по основателността на исковете, относими за въззивното производство, се свеждат до липсата на възникнали неимуществени вреди по отношение на ищцата Ю.Т. и И.И. и прекомерност на претендираното

обезщетение. В тази насока се съдържа позоваване на обстоятелството, че Ю. и Д. не са имали сключен граждански брак и че детето И. не е бил припознат от починалия Д.Т.. Релевирано е възражение за съпричиняване от страна на пострадалия, изразяващо се нарушение правилата за движение, а именно: чл.32 ал.2 от ЗДВП – преди да навлезе на пътното платно не се е съобразил с разстоянието до приближаващите се превозни средства и тяхната скорост на движение; чл.108 ал.2 от ЗДВП – не се е движел по платното противоположно на движението на автомобила; чл.113 ал.2, във вр. с чл.113 ал.1, т.1 и т.2 от ЗДВП – при пресичането на извънградски път не се е съобразил с придвижващите се по пътното платно автомобили, като е удължил престоя си на пътното платно; чл.101 ал.1 от ЗДВП – не е бил с поставена светоотразителна жилетка. Възразено е срещу претендирания начален момент на законната лихва с доводи, идентични с тези, изложени във въззивната жалба.

От събраните по делото доказателства се установи следното:

Претенциите са за репарирание на вреди при условията, визирани в чл.432 ал.1 от Кодекса за застраховането, съгласно която увреденото лице, спрямо което застрахованият е отговорен, има право да иска обезщетението пряко от застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ при спазване на изискванията на чл.380 от КЗ.

В цитираната разпоредба е признато право в полза на увреденото лице, спрямо което застрахованият по разглеждания вид застраховка е отговорен по правилата на чл.45 и сл. от ЗЗД, да предяви пряк иск срещу застрахователя за заплащане на дължимото обезщетение. За да се ангажира отговорността на застрахователя по реда на чл.432 ал.1 от КЗ, е необходимо към момента на увреждането да съществува валидно застрахователно правоотношение, породено от договор за застраховка „Гражданска отговорност“, между прекия причинител на вредата и застрахователя. Наред с това, следва да са налице и всички кумулативни предпоставки от фактическия състав на чл.45 от ЗЗД, пораждащи основание за отговорност на прекия причинител – застрахован, спрямо увредения за обезщетяване на причинените вреди – а именно: да е причинена вреда, тази вреда да е причинена виновно, същата да е резултат от противоправно поведение, наличие на причинна връзка между противоправното поведение и причинената вреда.

Неспорно в настоящето производство е наличието на вина на водача на лек автомобил марка „М.“, модел „А 160“, с рег. № ***** - Д.Г., предизвикал на 11.11.2019г. ПТП, в резултат на което е починал Д.Т., с когото ищцата Ю.Т. е живеела на съпружески начала и баща на малолетните ищци Т. и И..

Не е спорен и специфичният елемент на визираната в чл.432 ал.1 от КЗ, във вр. с чл.493 от КЗ безвиновна отговорност на застрахователя, обусловена от наличието на валидно застрахователно правоотношение, породено от договор за застраховка „Гражданска отговорност“ – съгласно застрахователна полица №*****, валидна от 17.07.2019г. до 16/07/2020г.

За да отрече качеството на увредено лице по отношение на ищцата Ю.Т. и за да приеме за неоснователен предявения от нея иск за обезщетение за неимуществени вреди вследствие смъртта на мъжа, с когото е живяла на съпружески начала, първоинстанционният съд се е позовал на първо място на обстоятелството, че ищцата и починалият Д. не са имали граждански брак, а са живели само на семейни начала. Решаващите изводи на съда са изведени от изготвен Социалния доклад, съдържащ отразяване, че Ю. и починалият Д. са разделени от около седем години, като при раздялата си вземат решение детето И. да се отглежда от майката, която се мести в с.Я., общ. Ч., а детето Т. от бащата, който остава в с.С.. Този социален доклад е изготвен само по отношение на детето Т.. От съдържанието на социалния доклад обаче става ясно, че същият е изготвен по инициатива на дядото на Т. по бащина линия – Т. Т. /при което живее детето Т./. Отразеното в доклада, че родителите на детето са разделени от 7 години е само по сведения на дядото Т. Т. и от проведен телефонен разговор на социален работник с кмета на с. С.. От процесуална гледна точка обаче това представляват свидетелски показания, събрани не по установения от закона ред. В този смисъл първоинстанционният съд неправилно е ценил само информацията, съдържаща се в социалния доклад и неправилно не е кредитирал депозираните по надлежния ред и събрани по реда на чл.163 от ГПК гласни доказателства. Съгласно показанията на разпитаните при първоинстанционното разглеждане на делото свидетели: И.а, Т. – сестра и брат на ищцата Ю. и свидетеля Д. – брат на починалия Д.Т., които показания са напълно идентични, между Ю. и Д. са били установени типичните

съпругески отношения на взаимна обич и разбирателство и двамата са живеели заедно до смъртта на Д. в неговия дом в с. С., а след смъртта му Ю., заедно с по-малкото дете И., се е преместила да живее в родното си село Я.. Показанията на тримата посочени свидетели изцяло съвпадат и със събраните във въззивното производство гласни доказателства. Свидетелите С. – съседка на Ю. в с. Я., Д. – близък на Ю. и Д., О. – чичо на Ю.Т., също депозират непротиворечиви показания за установени хармонични съпругески отношения между Д. и Ю. – Ю. е домакинствала, а Д. е осигурявал материално семейството. Свидетелят О. обаче депозира и убедителни показания за чести временни раздели между двамата: „Скарвах се и пак се прибирах“; „Когато Д. почина същият момент бяха скарани с Ю., тя си беше при родителите в с. Я.. Временно бяха скарани.“ Показанията на свидетеля О. в тази насока – че по време на инцидента Ю. е била в родното си село Я. съвпадат и с показанията на останалите свидетели, които също установяват, че новината за трагичното събитие е съобщена на Ю. по време на престоя ѝ в с. Я. /св.И.а, св.Т./. Разпитаните в първоинстанционното производство свидетели, както и тези, разпитани пред въззивната инстанция, по категоричен начин установяват, че смъртта на Д. е дала изключително негативно отражение върху психическото състояние на ищцата Ю.Т.. Св. С.: „След инцидента има голяма промяна в поведението на Ю., Т. и И.. Постоянно са тъжни“. Свидетелката И.а депозира показания, че при новината за трагичното събитие Ю. е припаднала; „Тя много се промени, сега е много нервна, не е предишната“. Гласните доказателства се подкрепят и от заключението на допуснатата при основанието за допустимост по чл.266 ал.3 от ГПК във въззивното производство съдебнопсихологична експертиза. Съгласно заключението смъртта на Д.Т., в качеството му на фактически съпруг на Ю., има негативно и нежелано повлияване и отражение върху нейната психика, социално-битово функциониране и емоционално състояние – повишена емоционалност и плачливост, повишена тревожност и боязливост, вътрешна потиснатост, усещане за вътрешен дискомфорт и непримиримост, усещане за несигурност и безпомощност, изводими от внезапната загуба на партньора и баща на децата ѝ.

Отчитайки функционалната обусловеност на задължението на застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ за обезвреда на пострадалото лице от съдържанието и размера на деликтното обезщетение,

дължимо от застрахования делинквент по реда на чл.45 от ЗЗД, то и в хипотезата на упражнено по реда на чл.432 ал.1 от КЗ, пряко право е приложим въведеният с чл.52 от ЗЗД принцип за справедливост. Справедливото обезщетяване по смисъла на чл.52 от ЗЗД, както това изрично е прието още в ППВС №4/68г., означава да бъде определен онзи точен паричен еквивалент не само на болките и страданията, понесени от конкретното увредено лице, но и на всички онези неудобствата, емоционални, физически и психически сътресения, които съпътстват същите. В този смисъл размерът на обезщетението за репарирание на претърпените неимуществени вреди следва да се определи при преценка на редица конкретни обстоятелства от обективна и субективна страна. С оглед спецификата на отговорността по чл.45 ЗЗД такива обстоятелства са характерът на увреждането, последиците, възрастта на увредения, общественото му положение, емоционалната връзка между пострадалия и претендиращия репарирание на вредите при настъпила смърт. Съобразявайки тези критерии, както и от обективна страна, че починалият Д. е бил в млада трудоспособна възраст – на 30 години, въззивната инстанция намира, че справедлив паричен еквивалент за претърпените от ищцата Ю.Т. морални болки от смъртта на фактическия ѝ съпруг е сумата от 80 000лв. Неоснователността на иска в останалата му част – до размера на сумата от 200 000лв., се обуславя не от факта, че двамата не са имали сключен граждански брак, а от степента на съществуващата емоционална връзка между починалия и претендиращия обезщетение. От гласните доказателства – показанията на свидетеля О., съпоставимо и с останалите гласни доказателства – че към момента на инцидента Ю. е била в родното си село, се налага извода, че към момента на трагичното събитие съществуващата емоционална връзка между Ю. и Д. не е била така силно изразена, че да предпоставя обезщетение в по-висок размер. Освен това се съобразява и заключението от съдебнопсихологичната експертиза, според която не са налице тежки психологични последици при ищцата Ю.. Съгласно същото психичното състояние на Ю.Т. към момента на освидетелстване е нормалнопсихологично, предвид липсата на психопатологични индикации за психологично разстройство. Тя е преминала нежелателно през фазите, съотнесими на емоционалните индикации при такова събитие, без да е преминала границите на нормалното. Към настоящия момент няма тежка житейска дезадаптация като последица от преживяното за Ю.Т..

Необосновани и при неправилна преценка на депозираните по делото доказателства са и изводите на първоинстанционния съд за липса на качеството на увредено лице и по отношение на детето И.. В тази насока окръжният съд отново се е позовал на представения Социалния доклад, изготвен обаче за детето Т., като е приел, че при раздялата си ищцата и починалият Д. вземат решение детето И. да се отглежда от майката, която се мести в с.Я., общ. Ч., а детето Т. от бащата, който остава в с.С.. Приет е за доказан факт, че И. е бил разделен от баща си повече от седем години преди неговата смърт, като изводи за това са направени неправилно от необосновано приета трайна дезинтересованост от страна на майката към Д. и сина ѝ Т.. Посочено е, че свидетелските показания по отношения на претърпените болки и страдания от страна на детето И. са много оскъдни, тъй като повечето се отнасят за брат му Т. и включват детето И. без определена конкретност и е прието, че не е установена връзката между родител – дете поради факта, че починалият Д. не е припознал ищеца И..

Всички депозираните по делото гласни доказателства по категоричен начин сочат, че Д.Т. е биологичен баща на детето И., макар и последното да не е било припознато от него. Разпитаните, както в първоинстанционното, така и във въззивното производство свидетели /посочени по-горе/ са идентични в показанията си и по категоричен начин установяват, че починалият Д. е възприемал и отглеждал детето И. като свое дете. Не е правел разлика в отношенията си към двете деца – грижел се е за тях и ги е възпитавал в еднакво качество. Отношението на И. към Д. също е било типичното отношение на дете към родител. Разпитаната във въззивното производство свидетелка С., често контактуваща с детето И., депозира показания, че след инцидента в поведението му има голяма промяна, че му е тъжно, че няма баща, който би го научил да кара колело, да му помага. Разпитаната в първоинстанционното производство свидетелка И.а също е депозирала показания за настъпила, след смъртта на Д., негативна промяна при детето И., отразила се и на учебните му занятия. Относно наличието на претърпени неимуществени вреди следва да се има предвид и личният характер на тази претенция, свързана пряко с изживяванията и личността на този, който понася вредите. От значение в тази насока е заключението от допуснатата във въззивното производство съдебнопсихологична експертиза. Съгласно същото психологичното и емоционално състояние на И. към

момента на научаване за смъртта на баща му се отличава за неопределен период от време с притеснително поведение, нарушен нощен сън, адаптиране към новите обстоятелства към семейната структура. Последиците от злополуката за И. са обективно променен обичаен начин на живот, променен семеен модел на функциониране, но не е налице откъсване от социалната среда и липса на обичайните умения. Лишен е от възможността за формиране на близост с баща си, установяване на здрава и стабилна връзка, формиране на отношения баща – син, а оттам и на усещане за авторитет и изграждане на онези личностни качества с адаптивен облик, за които полага основа бащиният модел за поведение. И. е преминал нормалпсихологично през фазите на скръбта. Към момента на освидетелстване психотравменото събитие е преработено и емоционално отреагирано, информативно поднесено и възрастово обусловено, обяснимо със спецификите на траурната реакция и преминалия период от процесния инцидент до момента. Понастоящем не се установяват данни за тежка житейска дезадаптация.

Още с ППВС №5/24.11.1969г. е признато право на обезщетение по чл.52 от ЗЗД и на взетото за отглеждане и осиновяване от починалия, но все още неосиновено дете, както и на лицето, с което починалият е съжителствал трайно на съпругески начала. Имат право на обезщетение за неимуществени вреди и отглежданото, но неосиновено дете, съответно отглеждащият го, ако единият от тях почине вследствие непозволено увреждане, както и лицето, което е съжителствало на съпругески начала с починалия при непозволено увреждане, без да е бил сключен брак. В случая приложение следва да намери и приетото в Тълкувателно решение №1/21.06.2018г. на ВКС по т.д. №1/2016г. на ОСНГТК - че от гледна точка на чл.52 ЗЗД е справедливо и други лица, извън най-близкия семеен и родствен кръг, да могат да получат обезщетение за неимуществени вреди, ако са създали с починалия постоянна, трайна и дълбока емоционална връзка, заради съдържанието на която търпят морални болки и страдания от смъртта му, сравними по интензитет и продължителност с болките и страданията на най-близките. Ето защо първоинстанционният съд неправилно е приел, че малолетният И. не е легитимиран да претендира обезщетение за неимуществени вреди вследствие смъртта на биологичния си родител. Но независимо от установеното, посредством гласните доказателства, че починалият Д. е биологичен баща на детето И., при липсата на установена по надлежния, предвиден от закона ред

биологична връзка – родител – дете /детето И. не е припознато или осиновено от починалия Д./, в случая обезщетението за неимуществени вреди за детето И. следва да бъде определено при спазване критериите за „отглеждано“, а не родено дете. Недопустимо би било в настоящето производство, посредством гласни доказателства да се установява произход на дете от родител. Съобразявайки обективните обстоятелства – че починалият Д. е бил в млада и трудоспособна възраст – 30 годишен, а към момента на инцидента детето И. е било в ниска възраст - на 7 години; от субективна страна, че при детето липсват данни за тежка житейска депресия и дезадаптация, изхождайки само от съдържанието на съществувалите между И. и починалия житейски отношения – сходни между биологичен родител и дете, но не и отношения между родител и дете /установени по надлежен ред/, съдът намира, че справедливо имуществено изражение на претърпените от малолетния И. морални болки и страдания е сумата от 80 000лв. Неоснователността на иска в останалата му част се обуславя от една страна от факта, че в ниската възраст, в която е И., негативните емоционални последици са по-лесно преодолими, че конкретно по отношение на И. липсват данни за тежка житейска депресия, както и от факта, че отношенията между него и починалия Д. се преценяват като отношения между отглеждан и отглеждащ, а не като отношения между биологичен родител и дете.

Не е идентична ситуацията с малолетния ищец Т.. Същият е припознат от починалия Д.. Преди всичко обаче данните по делото – гласните доказателства, сочат на създадена изключително силна близка връзка между него и починалия му баща. Установено е, че при инцидентните раздели на родителите детето Т. е оставало да живее при баща си, каквато е била ситуацията и към момента на инцидента. Категорични са гласните доказателства и че понастоящем детето Т. живее в дома на баща си в с. С. – при баба си и дядо си по бащина линия, които са и връзката с починалия му родител. Гласните доказателства сочат на изключителна проява на негативни емоции при малолетния Т. вследствие смъртта на баща му. Разпитаната при първоинстанционното разглеждане на делото свидетелка И.а депозира показания, че на погребението на Д. е присъствало само детето Т., близките не успели да го откажат да присъства /за разлика от детето И./, Т. се спуснал към ковчега, грабнал баща си и искал да влиза с него в гроба. Свидетелят Т. също депозира показания „Големият много трудно прие смъртта на баща си“.

Съгласно заключението от приетата във въззивното производство съдебнопсихологична експертиза, психологичното и емоционално състояние на детето Т. към момента на настъпване на процесното ПТП покрива критерии Остра стресова реакция. Това е затруднило ежедневието му за относителен период от време. Преминал е успешно през етапите на стреса и скръбта, но преживяното по своето естество има трайно и ярка отражение като пряко възприет спомен върху психиката на ищеца, заради непосредствено и пряко възприятие на събитието. Настъпилото събитие, загубата на родител е свързано с необратима емоционална загуба, носеща траен отпечатък върху личността и емоционалното съзряване. Експертът дава заключение, че към момента на експертното интервю не се установяват данни за тежка житейска дезадаптация, но последиците за Т. от злополуката са обективно променен обичаен начин на живот, променен семеен модел на функциониране.

Съобразявайки принципите за справедливостта, въззивната инстанция намира размерът на определеното от първоинстанционния съд обезщетение за претърпените неимуществени вреди от ищеца Т. /от 100 000лв./, за занижен, несъобразен със създадената между ищеца и починалия му родител емоционална близост и с интензитета на търпените душевни болки и страдания от смъртта на бащата. Съобразявайки гореказаното, както и възрастта на ищеца Т. към момента на инцидента – 12-годишна – възраст на осъзнато емоционално съзряване и възраст, в която необходимостта от морална бащина подкрепа за дете от мъжки пол е силно изразена, обстоятелствата, при които е настъпила смъртта на Д. – ищецът Т. е пътувал с баща си в аварирания автомобил „Ф.В.“ и е станал очевидец на смъртта на баща си, въззивната инстанция намира за справедлив паричен еквивалент за претърпените от ищеца Т. морални страдания сумата от 200 000лв. Този размер се определя и като се съобразява обстоятелството, че се касае за най-близка родствена връзка – тази между родите и дете и че психическите болки и страдания от загубата на родител, независимо от възрастта на последния и възрастта на претендиращия обезщетение са най-силно изразени. Поправянето на нанесените неимуществени вреди е невъзможно да бъде постигнато чрез заместването с еквивалентно материално благо, поради което обезщетението на неимуществените вреди представлява известно компенсиране на загубеното, което не може да бъде възстановено, тъй като се

отнася до претърпени болки и страдания, свързани в със загубата на изключително близък човек.

Следващият спорен въпрос в настоящето производство, очертан с предметните предели на въззивните жалби, е наличие на съпричиняване от страна на пострадалия за настъпване на вредоносния резултат и степента на съпричиняване. Ответникът - застраховател е упражнил правото си по чл.432 ал.2 от КЗ, като е въвел възражение за съпричиняване от страна на пострадалото лице за настъпване на вредоносния резултат.

В материалноправната норма - чл.51 ал.2 от ЗЗД е предвидена възможност за намаляване на обезщетението за вреди от деликт, като намаляването на обезщетението е обусловено от наличие на причинна връзка между поведението на пострадалия и произлезлите вреди. Както е посочено в мотивите към т.7 от ТР №1/23.12.2015г. по тълк.д. №1/2014г. на ОСТК, дали поведението на пострадалия е рисково и дали то е допринесло за увреждането, подлежи на установяване във всеки конкретен случай. Съпричиняване е налице, когато освен с поведението на деликвента увреждането се намира в пряка причинно-следствена връзка и с поведението на самия увреден.

Както се посочи, като конкретна проява на такъв тип поведение от страна на пострадалия в отговора на исковата молба се сочи нарушение правилата за движение, визирани в чл.32 ал.2 от ЗДвП – преди да навлезе на пътното платно не се е съобразил с разстоянието до приближаващите се превозни средства и тяхната скорост на движение; чл.108 ал.2 от ЗДвП – не се е движел по платното противоположно на движението на автомобила; чл.113 ал.2, във вр. с чл.113 ал.1, т.1 и т.2 от ЗДвП – при пресичането на извънградски път не се е съобразил с придвижващите се по пътното платно автомобили, като е удължил престоя си на пътното платно; чл.101 ал.1 от ЗДвП – не е бил с поставена светлоотразителна жилетка, като по различен начин обективирани тези възражения се поддържат и във въззивната жалба.

По отношение на въведеното от ответника възражение за съпричиняване, относим е мехънизмът на ПТП-то, описан в заключението от съдебноавтотехническата експертиза и повторната такава – допусната при заявено оспорване от страна на ищите на първоначално изготвената експертиза. Следва да се посочи, че относно релевантните за спора въпроси

заклученията от първоначалната и повторната експертиза не се отличават, но като неоспорено от страните, се кредитира и ще се коментира заключението от повторната експертиза. Съгласно същото фактическата обстановка при настъпване на процесното ПТП е следната: На 11.11.2019г., около 21:00 часа, при ясно време, в тъмната част на денонощието, по сух неизносен асфалт, по гл. път *-** от гр. С.З. за гр. Р., се е движел лек автомобил „М. А 160 ЦДИ” с рег. №*****, управляван от Д.Г. Е.. В зоната около км 12+800 лекият автомобил при движение със скорост от около 82 км/ч и опасна зона за спиране около 79 м застига движещите се в дясната част на пътната лента на лекия автомобил пешеходци - А. Д. и Д.Т., като Д. се е движел преди Т., гледано спрямо посоката на движение на лекия автомобил. Реализирал се е приплъзващ контакт между страничната дясна част на лекия автомобил „М.“ и лявата странична част на тялото на Д.. Малко по - късно настъпва удар между движещият се пред Д. – Т.. Тялото на Т. е отхвърлено напред и надясно в крайпътното пространство, като преди това нанася масивни деформации по челната част на лекия автомобил и чупи челното стъкло в две зони с отлагане на големи концентрични кръгове по него. Счупването на стъклото след удара с тялото на Т. определя за водача на л.а. „М.“ почти пълна загуба на видимост. Малко по късно настъпва удар между лекия автомобил „М.“ и лекия автомобил „Ф.“, като по вид удара е челен за „М.“ и страничен за „Ф.“. Лекият автомобил „Ф.“, в който преди това е пътувал пострадалият Т., поради спукана по време на движение предна дясна гума, е бил спрял в отбивка откъм дясната страна спрямо посоката на движение на лек автомобил „М.“. Мястото на удара между лекия автомобил „М.“ и пострадалия Т. е на около 25,2м. преди линията на ориентира на платното за движение и около 0.70м. северно от южната граница на платното за движение. Към момента на удара тялото на Т. е било с гръб към предната част на л.а. „М.“ – т.е. движел се е по посоката на движение по пътното платно. Към момента на удара между л.а. „М.“ и пострадалия Т. последният се е намирал на около 17 – 18м. преди лявата странична част на л.а. „Ф.“, *заемайки около 0.7 м. от платното за движение.* Както от заключението на първоначалната, така и от заключението на повторната съдебноавтотехническа експертиза, се установява наличието на банкет по продължението на пътното платно в съответната част. Съгласно заключението от повторната експертиза пострадалият Т. е имал техническа

възможност да предотврати настъпването на ПТП, като се движи по банкета в зоната от 0.8ч по широчина, непосредствено до пътната мантинела. Едната техническа причина за настъпването на ПТП е движението на пострадалия върху платното за движение от запад на изток при наличие на достатъчно за това движение пространство на южния банкет. От друга страна водачът на лекия автомобил е имал техническа възможност да предотврати настъпването на ПТП, като се движи със скорост технически съобразена с осветената пред автомобила зона при движение с включени, технически изправни и правилно настроени къси светлини на фаровете. Технически съобразената скорост на движение на автомобила с далечината на осветената зона в границите на полагащата му се пътна лента е около 63км/ч и по-ниска от нея /а л.а. „М.“ се е движел със скорост 82км/ч./. Скоростта на движение на автомобила при реакция на водача му към момента на навлизане на пострадалия във видимата зона, с отчитане на движението на пострадалия в напречно направление и попътното му движение спрямо посоката на автомобила, при движение с която не би настъпило ПТП е около 72км/ч и по-малка от нея. Или втората техническа причина за настъпването на ПТП е движението на лекия автомобил със скорост технически несъобразена с далечината на осветената пред автомобила зона. Т.е. - водачът на л.а. „М.“ е нарушил правилата за движение по пътищата, визирани в чл.20 ал.2 от ЗДвП, съгласно които водачите на пътни превозни средства са длъжни при избиране скоростта на движението да се съобразяват с атмосферните условия, с релефа на местността, със състоянието на пътя и на превозното средство, с превозвания товар, с характера и интензивността на движението, *с конкретните условия на видимост, за да бъдат в състояние да спрат пред всяко предвидимо препятствие.* Водачите са длъжни да намалят скоростта и в случай на необходимост да спрат, когато възникне опасност за движението. Гореописаното поведение на пострадалия Т. не сочи на нарушение на правилата за движение по пътищата, визирани в чл.32 ал.2 от ЗДвП, доколкото същият не е навлязъл внезапно на пътното платно, а се е движел по него. Не се касае и за нарушение правилата за движение по пътищата, визирани в чл.113 ал.1 и ал.2 от ЗДвП, доколкото не се касае за действие по пресичане на пътното платно. Не се касае и за неспазване изискването на чл.101 ал.1 от ЗДвП, тъй като това изискване – за поставяне на светлоотразителна жилетка е вменено на водачите на МПС и то в случай че

спряното ППС се намира в обхвата на пътното платно, като няма спор, че пострадалият Т. не е бил водач на авариралото ППС. Описаното поведение обаче категорично сочи на нарушение правилата за движение по пътищата, визирани в чл.108 от ЗДвП, вменяващи в задължение на пешеходците да се движат по банкета на пътното платно при наличие на такъв, а в случая банкет на пътното платно е бил наличен. Именно движението по пътното платно при наличие на банкет и то движение, съвпадащо с посоката на движение по пътното платно, е онова конкретно действие на пострадалия, което по безспорен начин обективно е допринесло за настъпване на вредоносния резултат, като е улеснило неговото настъпване. Преценката за наличие на съпричиняване се извежда именно с оглед на това, че увреждането не би било причинено, ако пострадалият не се е движел по платното за движение. Т.е. – установено е, че приносът на пострадалия е конкретен, тъй като релевантен за съпричиняването и за прилагането на [чл.51 ал.2 от ЗЗД](#) е онзи конкретно установен принос на пострадалия, без който не би се стигнало /наред с неправомерното поведение на деликвента/ до увреждането като неблагоприятен резултат. Доводите на жалбоподателя, че Т. е имал техническа възможност да предотврати настъпването на ПТП, като се движи вляво по посоката си на движение върху северния банкет и по този начин би имал видимост към насрещно движещите се МПС и че е могъл да възприеме от 200 метра светлините и шума от приближаващия се в гръб автомобил, да пропусне преминаването му и по този начин да избегне настъпването на ПТП, се препокриват с нарушение на правилата за движение по чл.108 ал.1 от ЗДвП, но не обуславят наличие на степен на съпричиняване от страна пострадалия от 60%. Описаното поведение на пострадалия, представляващо конкретен принос за настъпване на увреждането, с което поведение увреждането се намира в пряка причинна връзка, съпоставимо с описаното деликтното поведение на водача на лекия автомобил, е в процентно отношение – 50%, както правилно е приел първоинстанционният съд.

Отчитайки посочената степен на съпричиняване, обезщетението за неимуществени вреди за ищцата Ю.Т. и малолетния ищец И.И. следва да бъде в размер на по 40 000лв., а за малолетния ищец Т.Т. – 100 000лв.

Неоснователно е оплакването на жалбоподателя – ответник, че първоинстанционният съд неправилно е определил началния момент на законната лихва и че, позовавайки се на разпоредбата на чл.429 ал.2, т.2 от КЗ

и определяйки началния момент на законната лихва считано от 11.12.2019г. – датата на предявяване на застрахователната претенция, съдът е игнорирал разпоредбата на чл.497 ал.1, т.2 от КЗ, съгласно която застрахователят е в забава след изтичане на тримесечния срок за доброволно изпълнение. Действащата правна уредба изрично регламентира, че застрахователното покритие включва и лихвите по чл.429 ал.2, т.2 от КЗ, тоест застрахователят отговаря за лихвата за забава, когато застрахованият отговаря за тях пред увреденото лице. В чл.429 ал.3 от КЗ е регламентирано, че лихвите за забава на застрахования по ал.2, т.2, за които той отговаря пред увреденото лице, се плащат от застрахователя само в рамките на застрахователната сума /лимита на отговорност/. В този случай от застрахователя се плащат лихвите за забава, дължими от застрахования, считано от датата на уведомяването от застрахования за настъпването на застрахователното събитие или от датата на уведомяване или на предявяване на застрахователна претенция от увреденото лице, която от датите е най-ранна. Следователно отговорността на прекия причинител за лихви, считано от датата на непозволеното увреждане съществува, но същата - по силата на самия кодекс, се поема от застрахователя от един по-късен момент, в който му е станало известно настъпването на застрахователното събитие. Нормата на чл.497 ал.1 от КЗ визира последиците при „собствена“ забава от страна на застрахователя. Приложима е нормата на чл.429 ал.3 от КЗ, при което законната лихва се дължи от датата на предявяване на извънсъдебната претенция за обезщетение пред застрахователя. Данните по делото сочат, а и не е спорно, че тази дата е 11.12.2019г., като същата правилно е определена от първоинстанционния съд за начален момент на присъдената законна лихва.

По изложените съображения въззивната жалба на жалбоподателите – ищци се явява частично основателна, а въззивната жалба на жалбоподателя – ответник – неоснователна. Обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, с която са отхвърлени предявените искове от Ю.Т. – лично и като законен представител на малолетния И.И. за обезщетение за неимуществени вреди до размера на сумата от по 40 000лв., както и в частта, с която е отхвърлен искът на малолетния ищец Т.Т. за разликата над 50 000лв. до 100 000лв., ведно със законната лихва считано от 11.12.2019г. и да се постанови друго, с което посочените суми да бъдат присъдени.

По разноските, сторени в първоинстанционното производство:

От страна на ишците не са претендирани такива.

Съгласно представения списък на разноските по чл.80 от ГПК ответникът е сторил разноски в размер на 10 115лв. Съразмерно с отхвърлената част от претенциите му се дължат разноски в размер на 7 080,50лв. Или първоинстанционното решение следва да бъде отменено и в частта, с която ишците са осъдени да заплатят на ответника разноски над сумата от 7 080,50лв. до 9 275,46лв.

Предвид изхода от спора от въззивното производство, на основание чл.78 ал.6 от ГПК ответникът следва да заплати допълнително ДТ за първоинстанционното разглеждане на делото в размер на 5 200лв.

По разноските, сторени във въззивното производство:

С оглед неоснователността на въззивната жалба на жалбоподателя – ответник на същия не се дължат разноски.

От страна на жалбоподателите – ищци се претендират разноски по реда на чл.38 ал.2 от ЗА, с ДДС. Съгласно представените три договора за правна защита и съдействие между ишците и адв. Р.М. е уговорено безплатно процесуално представителство на основание чл.38 ал.1, т.2 от ЗА за осъществяване на представителство по подадената от ишците въззивна жалба и по въззивната жалба на насрещната страна. Обжалваемият материален интерес по въззивната жалба на жалбоподателите ищци е 550 000лв., а обжалваемият материален интерес по въззивната жалба на жалбоподателя – ответник – 10 000лв. - или общ обжалваем материален интерес – 560 000лв. При този материален интерес минималното възнаграждение по чл.7 ал.2, т.5 от Наредба №1/2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения е 12 730лв. Съразмерно с уважената част на въззивната жалба на жалбоподателите – ищци и неуважената въззивна жалба на жалбоподателя – ответник се дължи адвокатско възнаграждение в размер на 3 182,50лв., а с ДДС – 3 819лв. /като са представени доказателства за регистрация по ЗДДС/.

При този изход от спора при въззивното производство, на основание чл.78 ал.6 от ГПК жалбоподателят - ответник следва да заплати държавна такса за въззивното производство в размер на 2 600лв. Съразмерно с уважената част от въззивната жалба на жалбоподателите – ищци

жалбоподателят ответник следва да заплати и сторените разноси от бюджета на съдебната власт в размер на 173,75лв.

Водим от изложеното и на основание чл.271 ал.1 от ГПК, Пловдивският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №260232/11.06.2021г., постановено по търг. д. №106/2020г. по описа на Окръжен съд С.З., В ЧАСТТА, с която:

е отхвърлен предявеният от Т. Д. Т., ЕГН *****, чрез неговата майка и законен представител Ю. И.а Т., ЕГН ***** срещу „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД, с ЕИК ***** иск за сумата над 50 000лв. до 100 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки, страдания и психически стрес по повод смъртта на неговия баща Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019г., до окончателното изплащане на сумата;

е отхвърлен предявеният от Ю. И.а Т., ЕГН *****, против „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД, с ЕИК ***** иск за сумата от 40 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки, страдания и психически стрес по повод смъртта на нейния фактически съпруг Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019 г., до окончателното изплащане на сумата;

е отхвърлен предявеният от ИЛ. ЮЛ. ИЛ., ЕГН *****, чрез неговата майка и законен представител Ю. И.а Т., ЕГН ***** против „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.” АД, с ЕИК ***** иск за сумата от 40 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки, страдания и психически стрес по повод смъртта на неговия баща Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019г., до окончателното изплащане на сумата;

ЮЛ. ИЛ. Т., ЕГН *****, лично и като майка и законен представител на ИЛ. ЮЛ. ИЛ., ЕГН ***** и Т. Д. Т., ЕГН *****,

са осъдени да заплатят на „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.“ АД разноси по делото над сумата от 7 080,50лв. до 9 275,46лв., вместо което ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.“ АД, с ЕИК ***** ДА ЗАПЛАТИ НА Т. Д. Т., ЕГН *****, чрез неговата майка и законен представител Ю. И.а Т., ЕГН ***** допълнително сумата от 50 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди по повод смъртта на неговия баща Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019г., до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.“ АД, с ЕИК ***** ДА ЗАПЛАТИ НА Ю. И.а Т., ЕГН *****, сумата от 40 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди по повод смъртта на нейния фактически съпруг Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019 г., до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.“ АД, с ЕИК ***** ДА ЗАПЛАТИ НА ИЛ. ЮЛ. ИЛ., ЕГН *****, чрез неговата майка и законен представител Ю. И.а Т., ЕГН *****, сумата от 40 000лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди по повод смъртта на Д.Т.Т., вследствие ПТП от 11.11.2019г., ведно със законната лихва върху обезщетението, считано от 11.12.2019 г., до окончателното изплащане на сумата.

ПОТВЪРЖДАВА решение №260232/11.06.2021г., постановено по търг. д. №106/2020г. по описа на Окръжен съд С.З. в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА „З.а.д. Д.Б.:Ж.и З.“ АД, с ЕИК ***** ДА ЗАПЛАТИ в полза на адв. Р.М., на основание чл.38 ал.2 от ЗА, адвокатско възнаграждение в размер на 3 819лв., с ДДС за осъществено безплатно процесуално представителство във въззивното производство на Ю. И.а Т., ЕГН *****, Т. Д. Т., ЕГН ***** и ИЛ. ЮЛ. ИЛ., ЕГН *****.

ОСЪЖДА З.а.д. "Д.Б.:ж. и з." АД с ЕИК ***** да заплати в полза бюджета на съдебната власт сумата 5 200лв. – държавна такса за първоинстанционното производство, сумата от 2 600лв. – държавна такса за производството пред въззивната инстанция, както и сумата от 173,75лв. - сторени разноси от бюджета.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред ВКС в
едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____